



Telen met toekomst is door PPO en DLV Plant bv ontwikkeld in opdracht van LNV

Nieuwsbrief nr. 10 Januari 2006

In het praktijknetwerk Telen met toekomst werken agrarische ondernemers samen met PPO en DLV Plant aan duurzame bedrijfssystemen voor akkerbouw, vollegrondsgroenteteelt, bloembollen, fruitteelt, boomteelt, glastuinbouw en champignonteelt. Het project wordt gefinancierd door het ministerie van LNV. Via deze nieuwsbrief wordt u op de hoogte gehouden van actuele ontwikkelingen. U kunt zich voor deze nieuwsbrief aanmelden via www.telenmettoekomst.nl of een mail sturen naar info@telenmettoekomst.nl

Klik [hier](#) als u deze nieuwsbrief niet meer wenst te ontvangen

Inhoud:

- [Algemeen](#)
 - [Bemestingsrapporten op \[www.telenmettoekomst.nl\]\(http://www.telenmettoekomst.nl\)](#)
 - [Duurzaam bodembeheer, de praktijk aan het woord](#)

- [Akkerbouw & Vollegrondsgroente](#)
 - [The Greenery en Tmt samen aan de slag](#)
 - [Aardbeientelers wisselen ervaringen met bollentelers over compostering](#)
 - [Onderzoek naar uitspoeling nutriënten](#)

- [Maïs](#)
 - [Start loonwerkgroep maïs](#)

- [Boomteelt](#)
 - [Ontmoeting tussen praktijk en beleid aan 'Beleidstafel'](#)
 - [Kennisbijeenkomst laanbomen informatief en actueel](#)

- [Bloembollen](#)

- [Nieuw mestbeleid vereist maatwerk van telers en mestleveranciers](#)
- [Fruitteelt](#)
 - [Telen met toekomst op Kennisdag Fruitteelt](#)
- [Glastuinbouw](#)
 - [Adviseursdag glastuinbouw](#)
 - [Kennisdag Strategie](#)
- [Champignonteelt](#)
 - [Champignontelers bespreken toelating van middelen](#)
- [Activiteitenkalender](#)

Algemeen

Bemestingsrapporten op www.telenmettoekomst.nl

Op 1 januari 2006 is het nieuwe mestbeleid van kracht geworden. Dit heeft gevolgen voor de bemesting in verschillende sectoren. De kernbedrijven uit het praktijknetwerk Telen met toekomst hebben in 2004 hun bemesting vastgelegd. De gegevens zijn vergeleken met de nieuwe normen. Hieruit blijkt dat het niet eenvoudig is aan de nieuwe normen te voldoen en dat de mestwetgeving bij een aantal teelten tot knelpunten leidt. Een overzicht van de gegevens uit de akkerbouw, vollegrondsgroenteteelt, de knelpunten en mogelijke maatregelen is te vinden op www.telenmettoekomst.nl. Komende jaren worden de deelnemers aan Telen met toekomst verder gevolgd en worden er verschillende bemestingsstrategieën getest om te kijken of er binnen de normen kan worden geteeld.



Duurzaam bodembeheer, de praktijk aan het woord

"Wat is volgens de praktijk duurzaam bodembeheer?" In opdracht van het ministerie van LNV heeft PPO deze vraag eind vorig jaar voorgelegd aan verschillende agrarische ondernemers, waaronder veel telers uit het praktijknetwerk Telen met toekomst. Daarnaast kregen andere telers de gelegenheid om middels een internetenquête hun mening kenbaar te maken. Volgens de praktijk blijft een duurzaam beheerde bodem ook op lange termijn geschikt voor de gewenste teelt. De telers vinden het organisch stof gehalte, de ontwatering en het vochtleverend vermogen de belangrijkste eigenschappen van een goede bodem. Op deze punten ervaren zij ook de grootste knelpunten. Ze proberen zelf hun grond duurzaam te beheren door toediening van organische meststoffen, de teelt van groenbemesters en het niet berijden of bewerken van te natte grond. Het gebruik van zware machines op te natte grond veroorzaakt langdurige schade aan de bodem. De telers wensen een betere en diepere ontwatering van de percelen en zouden graag zien dat de overheid de regels voor (organisch) meststoffen en zwarte grond verruimt. Meer informatie bij Annemarie van Dam: annemarie.vandam@wur.nl



Akkerbouw & Vollegrondsgroente

The Greenery en Tmt samen aan de slag

Stichting Natuur en Milieu, Novib en Laurus hebben afspraken gemaakt over de afzet van duurzame producten. Samen is er een project opgezet onder de vlag van Economie Light. Als belangrijke leverancier van Laurus gaat The Greenery de uitvoering verzorgen wat betreft duurzaam geteelde vollegrondsgroenten en fruit. The Greenery en Laurus hebben hiervoor contact gezocht met Telen met toekomst. De partijen hebben de publicaties van de best practices gezien en zien Telen met toekomst als objectieve raadgever op het gebied van duurzame teelt. Binnen het project gaan zes gewasgroepen (appel, peer, vollegronddaarbei, prei, spruitkool en ijsbergsla) aan de slag met geïntegreerde gewasbescherming. Er wordt een teeltprotocol opgezet gebaseerd op het gedachtegoed van Telen met toekomst en er wordt gebruik gemaakt van de expertise en ervaringen. "De werkwijze van Telen met toekomst is een reële insteek waar je resultaat van mag verwachten, want het is een bewezen methode", aldus Johan van der

Leer van The Greenery. Met Economie Light wordt een brede toepassing van een duurzame teelt gestuurd vanuit de markt.

Meer informatie Harm Brinks h.brinks@dlv.nl of Johan van der Leer J.vanderLeer@thegreenery.com



Aardbeientelers wisselen ervaringen met bollentelers over compostering

Brabantse telers uit de aardbeïengroep van Telen met toekomst gaan gewasresten die normaal vanwege fyto-sanitaire redenen worden afgevoerd, composteren op hun eigen bedrijf. Om kennis op te doen, brachten ze onlangs een bezoek aan proefbedrijf de Noord in Sint Maartensbrug en enkele bollentelers in Noord Holland die ervaring hebben met compostering. Het bezoek maakte duidelijk dat compostering goed mogelijk is, maar wel voldoende aandacht vraagt. Vooral de samenstelling van de composthoop en het regelmatig omzetten zijn bepalend of het proces slaagt en of onkruiden en ziektekiemen volledig worden gedood. Het product dat na compostering beschikbaar komt, is zeer geschikt om te gebruiken als bron voor de organische stofvoorziening. Meer informatie bij Jacques Rovers jacques.rovers@wur.nl of Harry Pijnenburg h.c.h.pijnenburg@dlv.nl



Onderzoek naar uitspoeling nutriënten

Het waterschap Brabantse Delta en Telen met toekomst geven dit jaar een vervolg aan het gezamenlijke monitoringsonderzoek naar de uitspoeling van nutriënten naar het oppervlaktewater. De resultaten van afgelopen jaar vormen hiervoor de basis. In de winterperiode 2004/ 2005 is monitoringsonderzoek uitgevoerd op het kernbedrijf van de groep bladgewassen in de omgeving van Breda. Vanwege de hoge fosfaattoestand op dit bedrijf was de verwachting dat met name de emissie van fosfaat via de drainage behoorlijk hoog zou zijn. De uitspoeling van fosfaat via de drainage bleek echter te verwaarlozen. De hoge fosfaatgehalten in het oppervlaktewater worden waarschijnlijk veroorzaakt door afspoeling in natte perioden en door nalevering vanuit slootwaterbodems in droge perioden. De uitspoeling van stikstof via de drainage was daarentegen groot. De verwachting is echter dat de uitspoeling per gewas sterk kan verschillen. Een andere vraag is waardoor er zo weinig fosfaat uitspoelt. De conclusies en aanbevelingen van het onderzoek zijn gepresenteerd en staan op www.telenmettoekomst.nl. Ze vormen aanleiding voor het vervolgonderzoek dat deze winter wordt uitgevoerd.

Meer informatie op bij Jacques Rovers jacques.rovers@wur.nl



Maïs

Start loonwerkgroep maïs

Telen met toekomst heeft samen met CUMELA Nederland een nieuwe studiegroep opgezet voor loonwerkers. De maïsteelt wordt voor een groot deel uitgevoerd door loonwerkers. Bij de vraag of ook de maïs meer duurzaam kan worden geteeld, is samenwerken met loonwerkers essentieel. Op 29 juni 2005 is reeds een start gemaakt met de discussie: wat willen en kunnen loonwerkers samen met hun klanten bijdragen op weg naar een meer duurzame maïsteelt. De interesse voor Telen met toekomst was groot, zodat nu een nieuwe studiegroep is opgezet bestaande uit een vijftiental grote loonwerkers uit de regio Oost Brabant en Noord Limburg. De startbijeenkomst heeft inmiddels plaatsgevonden. Emissie van gewasbeschermingsmiddelen en onkruidbestrijding zijn belangrijke onderwerpen voor de volgende bijeenkomsten die worden georganiseerd. Meer informatie Brigitte Kroonen –Backbier, brigitte.kroonen@wur.nl



Boomteelt

Ontmoeting tussen praktijk en beleid aan 'Beleidstafel'

Voor een brede toepassing van duurzame gewasbescherming moeten alle betrokken partijen goed geïnformeerd zijn. Om hier aan bij te dragen organiseerde Telen met toekomst eind november een

zogenaamde beleidstafel voor deelnemers van het praktijknetwerk, deelnemers in het convenant gewasbescherming (LNV en NBvB), toeleveranciers en vertegenwoordigers van studieclubs en de cultuurgroep.

In discussies en een rondgang over het kernbedrijf van de boomteeltgroep in de regio Boskoop werd uitgebreid ingegaan op de kansen en knelpunten van de Best Practices gewasbescherming. De Telen met toekomstdeelnemers lieten zien welke duurzame teeltmethoden zij toepassen en uitproberen zoals het gebruik van afdekmaterialen tegen onkruidgroei in potten, de inzet van aaltjes tegen taxuskever en roofmijten tegen spint. Ook wordt een proef met klei in de potgrond uitgevoerd om de weerstand van de planten te verhogen waardoor ze mogelijk minder vatbaar zijn voor ziekten en plagen. Meer informatie bij Pieter van Daltsen pieter.vandalfts@wur.nl of Jelle Hiemstra jelle.hiemstra@wur.nl



Kennisbijeenkomst laanbomen informatief en actueel

Op 15 december jl. vond de derde kennisbijeenkomst voor laanbomentelers in Randwijk plaats. Ongeveer 50 kwekers maakten gebruik van deze gelegenheid om zich op de hoogte te stellen van actuele onderwerpen rondom gewasbescherming en zo punten te verwerven voor de verlenging van hun spuitlicentie. Deze avond passeerden vier items de revue: het toepassen van spuitvrije zones en waterkwaliteitsmetingen van het waterschap Rivierenland; onkruidbestrijding volgens de MLHD methode waarbij met lage dosering middel toch goede behaald worden; achtergronden en actualiteiten rondom twee verwelkingsziekten in laanbomen en de problematiek rondom de kastanjeziekte. Want hoewel de kwekers (nog) niet op hun bedrijf met deze ziekte geconfronteerd worden, ondervinden ze wel de nadelen van de afnemende vraag naar kastanjes.

Meer informatie bij Frank Nouwens frank.nouwens@wur.nl



Bloembollen

Nieuw mestbeleid vereist maatwerk van telers en mestleveranciers

Telen met toekomst verzorgde het afgelopen seizoen voor verschillende groepen bollentelers en mestleveranciers presentaties over het nieuwe mestbeleid. Het nieuwe mestbeleid noopt kwekers zoveel mogelijk te kiezen voor mineraalarme organische meststoffen omdat anders de stikstof- en fosfaatnormen overschreden worden. Uit ervaringen van de Telen met toekomst bedrijven blijkt dat bedrijven die geen hyacinten telen zonder problemen de stalstestgift kunnen vervangen door composten. Maar vooral in de bollenstreek, waar veel hyacinten geteeld worden, bestaat enige huiver voor het laten vervallen van de stalstestgift. Stalstest zorgt namelijk voor een buffer aan stikstof in de grond. Ook zijn er ervaringen waarbij het gebruik van compost een mindere bloemkwaliteit bij hyacint tot gevolg had. Dus overstappen op compost is niet zonder risico. Kwekers moeten dan werken op het scherpst van de snede en dat vereist maatwerk en vakmanschap. Door een reeks van maatregelen zoals beddenbemesting, inregenen van de kunststestgift aan het begin van de teelt, regelmatige bemonstering van de onder- en bovenlaag van de bouwvoor en meerdere malen kunststeststrooien in kleinere hoeveelheden kan het nutriëntenaanbod op het gewenste niveau blijven. Meer informatie bij Bert van der Weijden g.j.m.van.der.weijden@dlv.nl



Fruitteelt

Telen met toekomst op Kennisdag Fruitteelt

Telen met toekomst was 2 december met een grote stand vertegenwoordigd op de Kennisdag Fruitteelt in Wageningen. De kennisdag was georganiseerd door de NFO en PPO Fruit. In totaal waren meer dan 350 fruittelers aanwezig. Dit was meer dan verwacht. De aanwezigen konden kennis opdoen via lezingen en een bezoek aan de verschillende stands. De stand van Telen met toekomst werd daarbij druk bezocht.

Meer informatie Bart Heijne bart.heijne@wur.nl



Glastuinbouw

Adviseursdag glastuinbouw

Op 23 november organiseerde Telen met toekomst een middag voor adviseurs in de glastuinbouw. Het doel van deze middag was enerzijds om kennis uit te wisselen vanuit het gewasbeschermingsonderzoek en de praktijk. Anderzijds werden de Best Practices en hun haalbaarheid besproken en werden gezamenlijke actiepunten geformuleerd. Er waren circa 30 adviseurs aanwezig, waarmee de meeste adviesbureau's en leveranciers waren vertegenwoordigd.

Onderwerpen van de lezingen waren: scouting in de toekomst, gesloten kas, GNO's, natuurlijke vijanden, plantweerbaarheid en hygiëne. Per lezing werd er gediscussieerd aan de hand van een aantal prikkelende stellingen. Uit de evaluatie bleek dat alle adviseurs van mening waren dat de informatie kan bijdragen aan een duurzamere glastuinbouw. Ze gaven aan behoefte te hebben aan een jaarlijkse adviseursmiddag.

Meer informatie rene.vanpaassen@wur.nl



Kennisdag Strategie

Op 7 december vond de Kennismarkt van Strategie plaats in de veiling van Bleiswijk. Telen met toekomst was hier vertegenwoordigd met een stand. Hiernaast verzorgde Telen met toekomst een deel van het inhoudelijke programma met een aantal verschillende lezingen. De opkomst op de informatiemarkt was goed, mede doordat deelname aan het programma meetelde voor de spuitlicentie. Meer informatie

rene.vanpaassen@wur.nl



Champignonteelt

Champignontelers bespreken toelating van middelen

Tijdens de derde bijeenkomst van het praktijknetwerk gewasbescherming champignonteelt heeft ir. J. G. Mulder van het College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen de regelgeving over de toelating van nieuwe gewasbeschermingsmiddelen toegelicht. Er was vooral veel interesse voor de toelating van duurzame gewasbeschermingsmiddelen (GNO's). Champignontelers wilden meer weten over dit onderwerp, omdat voor de champignonteelt de toelating van nieuwe middelen gewenst is. PPO-Paddestoelen richt zich in samenwerking met Plant Research International (PRI) o.a. op de ontwikkeling van nieuwe duurzame gewasbeschermingsmiddelen tegen droge mollen, de belangrijkste ziekteverwekker in de champignonteelt en op middelen tegen champignonvlieg. Momenteel is één nieuw duurzaam middel ter bestrijding van de champignonvlieg opgenomen in het programma GENOEG BREED. Dit project is opgezet in opdracht van het ministerie van LNV om de toelating van gewasbeschermingsmiddelen van natuurlijke oorsprong met subsidie te begeleiden. Het wordt uitgevoerd door CLM, PD en CTB.

Meer informatie Jacqueline Baar, jacqueline.baar@wur.nl



Activiteitenkalender

Telen met toekomst op Egmonds Bloemenzee 25-30 januari

Telen met toekomst heeft een stand op de beurs bij de bloemenshow in Egmond. In de stand wordt vooral aandacht besteed aan duurzame beheersing van aaltjes. De bloemenshow is open van 10.00 tot 21.00 (uitgez 30/1 tot 17.00uur) en de huishoud/agribeurs van 10-18.00 uur (uitgez 27/1 tot 21.00 en 30/1 tot 17.00uur)

Meer informatie Peter Vreeburg peter.vreeburg@wur.nl en Rik Vasen h.l.m.vasen@dlv.nl



Boomteeltbijeenkomst op 30 januari in Randwijk

De boomteeltstudieclub Opheusden, de boomkwekersvereniging kring Opheusden en omgeving organiseren in samenwerking met Telen met Toekomst op maandagavond 30 januari van 19.30 uur tot 22.30 uur een bijeenkomst over duurzame gewasbescherming. De bijeenkomst bij PPO Fruitteelt aan de

Lingewal 1 in Randwijk telt mee voor de verlenging spuitlicentie. Maar ook kwekers die geen verlenging meer nodig hebben zijn van harte welkom op deze avond. De volgende items komen aan bod: ervaringen met nieuwe dwarsstroomspuit firma Damcon, proeven met (nieuwe)middelen tegen bast- en bladvlekken in Tilia, eerste ervaringen met waarschuwingsmodel, stimuleren natuurlijke vijanden in laanbomen, proeven met roofmijten seizoen 2005 en het gebruik internetsite www.gezondeboomteelt.nl



Bijeenkomst voor bollentelers op 1 februari in Bloemlust te Breezand

In samenwerking met de toeleverancier Van Gent & vd Meer wordt op 1 februari een bijeenkomst georganiseerd over preventieve maatregelen tegen erwinia en aaltjes. Ook wordt een korte toelichting gegeven over Tmt. De middag begint om 13.30 uur tot ca 17.00 uur.

Meer informatie Peter Vreeburg peter.vreeburg@wur.nl



Preidemo krijgt een vervolg op 3 februari

Op 3 februari organiseert Telen met toekomst een open middag op de PPO-locatie in Vredepeel voor preitelers en intermediairs. De middag is een vervolg op de open middag die 28 oktober is georganiseerd over bemesting en Pseudomonas in prei. Op 3 februari kunnen aanwezigen de eindresultaten van de praktijkdemo bemesting bekijken. De middag begint om 13.45 en eindigt rond 16.30 uur

Meer informatie Jacques Rovers jacques.rovers@wur.nl en Erik Tomassen e.p.t.m.tomassen@dlv.nl



Bladgewassendag op 14 februari

Telen met toekomst organiseert samen met ZLTO en LTO Groeiservice op 14 februari een dag voor telers van bladgewassen in het Land van Ooit in Drunen. Thema's als bemesting, gewasbescherming, promotie en afzet staan centraal. De dag begint 9.30 uur en duurt tot 17.30 uur Opgave vooraf is nodig.

Voor een uitnodiging en opgaveformulier kunt u zich wenden tot LTO-groeiservice, telefoon 070 – 307 50 25, via e-mail i.kuiper@groeiservice.nl. Na invulling ontvangt u eind januari een entreebewijs.

Meer informatie Jacques Rovers jacques.rovers@wur.nl